

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De episcoporum contra Paulum epistola. Cap. XXVIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

EVSEBII HISTORIAE

adhuc occultare, & obtegere moliebatur, tum ab illis, qui eius errorem & in Christum blasphemiam pateface-
re, & in apertum proferre omni studio elaborabant. In-
terea temporis Dionysius, cum iam decem & septem an-
nis episcopatum Alexandriae administrasset, duodecimo
anno imperii Galieni, moritur. huic successit Maximus.

*Quoniam pasto Paulus, à quodam Malchione presbytero re-
prehensus, abdicatus sit.*

CAP. XXIII.

GAlienus ubi quindecim annos integros gubernaf-
set, Claudius imperator designatus est. Iste biennio
percurso, Aureliano tradit imperium: Cuius tem-
poribus, Paulus dux & author erroris, qui Antiochiæ
graffabatur, in postremo concilio episcoporum, numero
prope infinitorum, contra eum conuocato, sui erroris &
peregrinæ opinionis perspicue conuictus, & omniū iam
consensu palam condemnatus, ab vniuersa & catholica
ecclesia, quæ sub cælo est, penitus exturbatus fuit. Ex
quibus Malchion in primis, scholæ humanioris litera-
ture, quæ erat Antiochiæ magister, vir cum in aliis dis-
ciplinis disertus, tum in sapientiæ studio eximius, ac pro-
pter singularem fidei in Christum ingenuitatē presby-
terii munere in illa ecclesia donatus, eum velut integu-
mentis dissimulationis euoluens, acriter coarguit. Iste
enim disputationem contra illum instituens (quam id
temporis à scribis celeri manu exceptam, & hucusq; re-
seruatam scimus) hominem animo veteratorio præditū,
& fraude plenum solus præ cæteris relegendi vim habu-
it, & tanquam omnium oculis subiiciendi.

De episcoporum contra Paulum epistola.

CAP. XXIII.

OMnes igitur episcopi & Pastores, qui in concilio
supra commemorato, erant conuocati, vnam com-
muni consensu epistolam ad Dionysium episcopum
Romanum, & ad Maximum Alexandriae ecclesiam pro-
curantem, nominatim conscripserunt: cuius exemplaria
ad om-

ad omnes prouincias miserunt. In qua quidem epistola & suum studium ac diligentiam in ea re positam omnibus declararunt, & peruersam Pauli hæresim, argumenta in ea refutanda, quæstiones quas ei proponebant, omnem præterea hominis vitam & mores dilucide exposuerunt. Eorum igitur voces ex ea epistola petitas, in præsentia memoriæ & posteritatis causa persequi præclarum fortasse & commodum videbitur.

Dionysio, Maximo, & omnibus ubique in orbe terrarum collegis, Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, & vniuersæ ac Catholicæ sub cælo ecclesiæ, Helenus & Hymeneus, & Theophilus, Theotecnus, & Maximus, Proclus, Nicomus, & Aelianus, Paulus, Bolanus, & Protogenes, Hierax, & Entychius, Theodorus, Malchion, & Lucius, & reliqui omnes Episcopi, & Presbyteri, & Diaconi, qui ciuitates & regiones finitimas apud nos incolunt, & ecclesiæ Dei quæ apud nos sunt, dilectis fratribus in Domino. Salutem.

Istis paulo post hæc subiungit. Scripsimus epistolas ad episcopos, qui longiore locorum interuallo à nobis distabant, eosque obsecrauimus, vt ad hanc lethalem & perniciosam doctrinam curandam accederent: vtpote ad Dionysium episcopum Alexandriæ, & Firmilianum episcopum Cappadociæ, homines beatos & scelicis commemorationis: quorum alter, Dionysius scilicet, quanquam neque ad erroris ducem separatim scribere, neque omnino eum salutare dignatus est, ad vniuersam tamen ecclesiam Antiochiæ epistolam misit: Cuius exemplar huic nostræ epistolæ subiunximus. Alter autem, nempe Firmilianus bis huc accessit, & ea quæ à Paulo innouata erant & excogitata peruerse, quemadmodum cum nos, qui aderamus, & scimus & testificamur, tum alii complures qui eiusdem rei nobiscum conscii sunt, coram erudite certe refutauit. Vnde cum Paulus sententiam semutaturum fuisset pollicitus, iste fidem illi adhibens, & spem animo concipiens causam controuersiamque sine vlla verborum contumelia commode fore compositam, eam ad tempus distulit, & ita ab illo qui & Deum suum negasset,

negasset,

EVSEBII HISTORIAE

negasset, & dominū, & fidem, quam ante habuerat, minime cōseruasset, dolo deceptus fuit. Firmilianus ergo, ut pote qui iam de impia eius prauitate, qua Christum Deū, pernegauerat, satis fecisset periculi, cū esset rursus Antiochiam peruenturus, & ad Tarsoꝝ vsque perrexisset, interea loci, dum nos conueniremus, dum illum accerseremus, dum eius expectaremꝰ aduentum, extremum vitæ diem obiit. Postea in eadem epistola Pauli vitam, quomodo instituta fuerit, quo pacto morata, his verbis describunt. Quoniam Paulus relicto ecclesiæ Canone, ad adulterinam deprauatamq; doctrinā se transtulit, eius res gestas, cum sit ecclesiæ fines eiectus, nihil attinet disquirere, Neque quod antea indigentia, & mendicitate oppressus, neque quod à parentibus, opum, aut facultatis nihil omnino nactus, neq; quod arte, aut instituto aliquo quicquā adeptus, iam ad maximam diuitiarū affluentiam peruenerit, idq; ex nefariis sceleribus, sacrilegiis, & muneribus, quæ à fratribus iniuria affectis, (quos se adiuturum pollicitus callide ludificatus est) cum flagitatio, tum eorum animos ad aliquid sibi largiendum impellendo, per fraudem extorserat, & ita dum quæstum pietatem ducebat, eorum liberalitate, qui litibus implicati tenebantur, quique quò ab aduersariorum calumniis liberarentur, ad dandum valde erant propēsi, nequiter abusus est. Neq; cōmemorare opus est, quo pacto se insolenter extulerit, & secularium honorū gradus sibi assumpserit, seq; arroganter in iisdem gesserit, & ducenarius potius, quam episcopus nuncupari voluerit, & per forum volutarit, & modo epistolas legendo, modo quid illis respōsi daretur præscribendo, magna satellitum turba, partim eum antecedentium, partim subsequēntium stipatus, superbo gradu palam incesserit: adeo ut propter intolerandum eius fastidium, & nimiam animi elationē fides nostra grauem inuidiæ notā, odiumq; permagnū subierit. Neq; necessum est dicendo persequi illius præstigias in conciliis ecclesiasticis vsurpatas, quas falsæ gloriæ umbras consecrando, & varias ineptiarum species aucupando, & imperiticum mentes eo pacto in sui admirationem traducendo, callide excogitauit: neque qua ratione sedem
& thro-

& thronum sublimem sibi pararit, eumq; non vt Christi
 discipulum decet, sed vt mundi principes solent, secre-
 tum & separatim habuerit, nomine suo appellarit, femur
 in eo sedens manu percusserit, calcibus aliquando ipsum
 pulsarit, & qui cum eum audirent concionantem, non
 laudibus extollerent, non, vt in theatris fieri solet, se-
 agitationibus, quo illi applauderent, in orbem versa-
 rent, non more gladiatorum, & muliercularum, quoq;
 apud se habent, inconcinne ei acclamarent, & quasi tri-
 pudis gestirent, sed vt in domo Dei par est, modeste
 moderateque auscultarent, eos grauiter increparit, &
 verbis contumeliosis exceperit: neq; quo modo in ver-
 bi Dei interpretes, qui è vita excessissent, dum in homi-
 nū frequentia palam prædicaret, petulanter & impor-
 tune debacchatus fuerit, & non tanquam episcopus, sed
 tanquam sophista & præstigiator de seipso magnifica
 verba iactarit. Porro quid vobis in memoriam reuo-
 cemus, quemadmodum psalmos & cantus qui ad domi-
 ni nostri Iesu Christi honorem decantari solent, tanquã
 recentiores, & à viris recentioris memoriæ editos ex-
 ploferit, & in media ecclesia, solenni paschatis die, mu-
 lieres, quæ inanes cantilenas (quas si quispiam audiret,
 plane exhorresceret) in ipsius laudem funderent, para-
 rit? Aut quid vobis exponamus ea blasphemiarum ge-
 nera, quæ episcopos & presbyteros, qui agro & ciuita-
 tes finitimas, incolebant, quo illi blandirentur, in con-
 cionibus suis ad populum habitis, loqui permiserit?
 Nam voluit (vt aliquid iam ante obiter inseramus, quod
 post dicetur apertius: neque id nostris verbis solū cõ-
 firmabitur, sed multis & variis locis commentariorum
 ipsius, quos ad vos misimus, & maxime, vbi asserit Chri-
 stum terrenum esse, & humi natum, perspicue ostende-
 tur) filium Dei è cœlo descendisse: sed qui in istum
 Paulum impium ipsorum magistrum cantus recitabant,
 & palã apud populum laudibus efferebant, eum angelum
 dixerunt, è cœlo demissum. Atque ista fieri non prohi-
 buit, sed cum in ipsum impudenter dicebantur, insolens
 & fastidio timidus adfuit. Præterea quid est, cur lite-
 ris prodamus, ascititias illius mulieres (quas οὐνεὶσσοὺς

EVSEBII HISTORIAE

Antiocheni mulieres
 Antiocheni appellant) & mulieres etiam presbytero-
 rum, & diaconorum suorum, quorum nō hoc peccatum,
 solum, sed alia propè insanabilia, cum eorundem con-
 sciis esset, exploretque cognita haberet, callide occul-
 tavit, quō illi ita ipsi obxerati astrictique, dum sibi ipsis,
 metuebant male, scelerum, quæ ille vel verbo, vel factis,
 consciuisset, reum agere non aliquando auderent, quin-
 etiam ipsos magnopere locupletavit, & propterea apud
 illos qui talium rerum cupiditate incendebantur, in ma-
 gna gratia & admiratione fuit. Atque vt hoc pro certo
 habemus cognitum, fratres in Christo dilecti, non epif-
 copum modo, sed sacerdotium etiam vniuersum, po-
 pulo omnium bonorum operum & rectè factorum ex-
 emplar esse debere: sic illud minime ignoramus, permul-
 tos ab ista mulierum in suam societatem asciscendarum,
 ratione, & modo, pietate penitus excidisse: alios autem,
 venisse in suspicionem flagitii. Quare licet aliquis hoc
 daret, eum nihil lasciuia aut petulantia in illas admi-
 sisse, suspicio tamen, quæ ex eiusmodi re oriri solet, se-
 dulo cauenda fuisset, ne fortasse alicui esset offensionis,
 alios autem ad se imitandum impellere potuisset. Quo
 pacto enim alium aut reprehendere poterat, aut admo-
 nere, vti deinceps se à mulieris consuetudine abstine-
 ret, diligenterque caueret, ne eius illecebris (sicut scri-
 ptum est) laboretur in turpitudinem, qui vna repudiata,
 duas ætate florentes, & aspectu perliberales ac venustas
 secum habuit? quas si quopiam forte iret, circumduxit
 vna: idque delicias consecrando, quibus cæcam animi
 libidinem extra modum explere laboravit. Quibus de
 causis tametsi omnes intra se grauiter lamentati & con-
 questi sunt, eius tamen potentiam & quasi tyrannidem
 ita extimuerunt, vt eum accusare omnino non auderent.
 Sed ista vitia, vt diximus in homine sensu recto, & fide
 catholica imbuto, & vnà nobiscum in fidei numero
 habito, possent corrigi: & ab illo, qui nefario errore
 Artemonis (quidni enim patrem eius, vnde hæresim suã
 hausit, vobis significemus) abductus, mysterium fidei ac
 religionis nostræ prodiderit, nefariisque conuiciis af-
 fecerit, nō necessum arbitramur illarum rerum rationes
 repositere:

repositere: Tandem in ipso calce epistolæ hæc addunt. Istum igitur tam deo aduersarium, tamque contumacem eramus coacti ecclesia & congregatione fidelium indice re excludereque, & alium episcopum, qui huic ecclesiæ catholicæ præesset in eius locum substituere: vnde Donnum, diuina certe, vt putamus, prouidentia designauimus: Demetrian hominis felicitis cōmemorationis (quippe qui hanc ecclesiam ante hunc præclare rexisset) filium: omni genere virtutum, quæ episcopum decent, exornatum: Ac vos de eius electione per epistolam, certiores fecimus, vt illi scribatis, & ab eo literas accipiatis communionis. Paulus autem ad Artemonem literas scribat. Et si qui Artemonis partibus faueant, cum eo deinceps communicent. Atque hæc hoc loco sint à nobis collocata. Vbi Paulus igitur simul cum orthodoxa fide episcopatum amisisset, Donnus, vt dictum est, ministerium ecclesiæ apud Antiochiam suscipit. Verum cum Paulus ex episcopi domo, eius ecclesiæ propria, exire nollet, imperator Aurelianus de ea re rogatus sententiam, sanctissime, quid esset agendum, decreuit. Præcepit enim, vt domus ecclesiæ illis tribueretur, quibus Christiani Italiæ & vrbs Romæ episcopi per literas tribuendam præscriberent. Sic demum Paulus, de quo docuimus, cum summo dedecore secularis imperii ac potestatis auctoritate ab ecclesia penitus extruditur. Quo quidem tempore talem & tam benigne erga nos animatum se Aurelianus declarauit. Verum tempore sui imperii progrediente, aliena opinione & prope contraria de nobis concepta, quibusdam iam consiliis impulsus fuit, vt persecutionem contra nos ciceret. Creber de hac re apud omnes sermo ferebatur. Sed tamen iam iam prope dixerim, Aurelianum, cum literas contra nos compositas, manu subscriberet, diuina ultio subito occupauit. quæ, cum brachiorum commissuris eneruatis, illum ab instituto repressit, tum omnium oculis clare & manifestò spectandum subiecit, quomodo mundi principibus, ne minima quidem data sit facultas aliquid contra Christi ecclesias moliendi, nisi præpotens dei manus diuino suo & celesti iudicio, temporibus quibus ecclesiam probare decreuerit,

*Vide The
od. fol.
331. b. vi-
de eundem
fol. 339. a*

EVSEBII HISTORIAE

creuerit, istud disciplinae & castigationis causa, perfici
& expleri permiserit. Cum Aurelianus sex annos impe-
rium gubernasset, succedit Probus. Qui cum totidem an-
nos idem munus obiisset, Carus vna cum filiis Carino
& Numeriano rempublicam capessit. Rursus, hisce non
triennio integro imperii administratione perfunctis,
summa rerum & imperii Diocletiano, & illis, qui post
eum in regendi societatem cum illo asciti erant, delata
fuit. Quorum temporibus grauis contra nos incende-
batur persecutio, & eodem momento, violenta ecclesiarum
euersio facta est. Quoniam Paulo ante vbi Dionysius Ro-
mae, ecclesiae ministerium nouem annis procurauerat, e-
piscopatu potitur Fœlix.

*De Manichæorum heretica prauitate,
quæ tum primum inceperat.
CAP. XXXV.*

Eodem tempore Manes quidam mentis insania exa-
gitatus, (cuius nomen errori dæmoniaco, qui ab eo
oriebatur, non inscite respondit) ipso Satana Dei
aduersario hominem ad multorum perniciem subornan-
te, syncerum rationis iudicium euertere, & tanquam ar-
mis oppugnare laborauit: & sicut vita, oratione, & mori-
bus barbarus, sic natura dæmoniacus, & furiosus fuit: v-
de his rebus mire conuenientia animo instituens, ipsius
Christi formam ac personam induere conatus est. Inter-
dum autem paraclerum, & spiritum sanctum ipse se præ-
dicauit, & ista rabie fuit ac furore nimium inflatus: Inter-
dum ad exemplum Christi duodecim discipulos, confor-
tes suæ nouæ & inauditæ prauitatis delegit. Falsa & im-
pia dogmata ex infinitis erroribus, qui iam olim extincti
fuisent, in vnum conferciens, & de Persarum regione
in istas orbis partes transferens, tâquam venenum quod-
dam mortiferum apud nos euomuit. Ex quo fonte im-
pium Manichæorum nomen ductum est, & apud multos
adhuc viget.

De